

Votre Programme Matmidim – Chiour ALEPH

Semaine du 20 au 24 fevrier 2022

Souguia n° 54

בס"ד

Matmidim

Programme d'étude Mondial

Sujet de la semaine :

Mitsvot lav lihanot nitanou

Cette semaine nous étudions la Souguia de Misvot lav lihanot nitanou, les Mitsvot n'ont pas été données dans un objectif de profit. Cette notion revient dans plusieurs endroits dans le Chass et Poskim avec plusieurs incidences Halkha. J'emprunte un téléphone pour réunir un Minyan, et par cas de force majeure il est détérioré, dois-je rembourser ? Etc... Nous verrons les sources de ce principe, ainsi que la Mah'loket entre le Ran et le Rashba afin de définir son application. Enfin, nous verrons si l'étude de la Torah a ici un statut particulier par rapport aux autres Mitsvot.

Bon Limoud sur Matmidim !

Tephila avant le Limoud

יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו, שלא יארע דבר תקלה על ידי, ולא אכשל בדבר הלכה, וישמחו בי חברי, שלא אמר על טמא טהור ולא על טהור טמא, ולא על מתר אסור ולא על אסור מתר, ולא יפשו חברי בדבר הלכה ואשמח בהם. כי יי יתן חכמה מפיו דעת ותבונה. גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך

Tephila après le Limoud

מודה אני לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו, ששמת חלקי מיושבי בית המדרש. ולא שמת חלקי מיושבי קרנות. שאני משכים והם משכימים. אני משכים לדברי תורה והם משכימים לדברים בטלים. אני עמל והם עמלים. אני עמל ומקבל שכר והם עמלים ואינם מקבלים שכר. אני רץ והם רצים. אני רץ לחיי העולם הבא, והם רצים לבאר שחת. שנאמר ואתה אלהים תורדם לבאר שחת. אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם, ואני אבטח בך

Programme du Dimanche

L'étude aujourd'hui est dédiée pour la Réfoua Chéléma de

Chimon ben Juliette

1. Les sources du principe

Ce principe est rapporté dans plusieurs Gemarrot à travers le Chass, mais nous n'avons rapporté que les principales.

Etudier les Guemarot suivantes **sans vous attarder**. Concentrez-vous surtout sur le Ran.

<p>רש"י</p> <p>קרבן מה שאין כן בנדריים: אבל מיחל הוא לחפלי שמים. שאם נדר לעבור על אחת מן המצוות אין שבועה חלה עליו ומיחל לאותה שבועה דמושבט ועומד הוא לקיימה ואין שבועה חלה עליו ויכול לחלל דברו: מאי שנא נדר. דאמר כי נדר על המצוה חל עליו הנדר וכי עבר ועשה המצוה קם ליה בלא יחל: דכתיב כי ידור נדר לה'. דאפילו בחפלי שמים דלה' לא יחל דברו: שבועה נמי.</p>	<p>מז: ר"ן</p> <p>בשבועות מבנדרים: חומר בנדרים מבשבועות כיצד כו': רב כהנא מתני אמר רב גידל אמר רב ורב טביומי מתני אמר רב גידל אמר שמואל מנן שאין נשבעין לעבור על המצוות ת"ל ילא יחל דברו לא יחל אבל מיחל הוא לחפצי שמים מאי שנא נדר דכתיב יאיש כי ידור נדר לה' לא יחל דברו שבועה נמי הא כתיב יאו השבע שבועה לה' לא יחל דברו אמר אב"י "הא דאמר הנאת סוכה עלי הא דאמר שבועה שלא אהנה מן הסוכה אמר רבא וכי מצות ליהנות ניתנו אלא אמר רבא "הא דאמר ישיבת סוכה עלי והא דאמר שבועה שלא אשב בסוכה ושאיין</p>
--	--

תחול עליה אם נשבע לעבור על המצוה (ב): והכתיב נמי או השבע שבועה לה' לא יחל דברו. דלה' סמוך אלו השבע דמשמע נמי לה' השבע שבועה לא יחל דברו: אמר אב"י הא דאמר הנאת סוכה עלי הא דאמר שבועה שלא אהנה מן הסוכה. כלומר הא דקתני מתניתין שנודרין על המצוה כגון דאמר הנאת סוכה עלי דהשתא קאסר חפצא עליה דהכי מני למידר אפי' לכתחילה כדאמרין לעיל [טו:] אע"ג דמשועבד לאשתו בתשמיש חל עליו הנדר כי אמר הנאת תשמישן עלי שאינו אוסר עצמו עליה אלא לדידה אוסר עליו. וקסבר אב"י דבכל לשון שבועה לא מצינו דתיחול עליה דאי אמר שבועה הנאת סוכה עלי דהנאתה אוסר עליו (ג) דהא דאי לא הו"א שבועה אלא נדר דכיון דקאמר עלי היינו נדר דכל היכא דקאמר עלי אמרינן היינו נדר וחייב באחריותו ונדר הוא כי אמר הכי אפילו לכתחלה מצי נדר וקאסר חפצא עליה אבל שבועה לא מצי לאוקמי אלא כגון דאמר שבועה שלא אהנה וכהאי גוונא לא חייל עליה דלא מצי למיסקר נפשיה עליה דמצוה כי קאמר שלא אהנה דאוסר עצמו במצוה שהוא משועבד לו וכה"ג מייירי חומר בנדרים מבשבועות דבנדרים אומר קונס הנאת סוכה עלי ובשבועה שלא אהנה: וכי מצות ליהנות ניתנו. דקאמר הנאת סוכה עלי הא לא ליהנות ניתנו ולא מצי למיסקר נפשיה בהנאתה דהא לא חשיבה (ד) הנאה מצוה דלא ניתנו בשביל הנאה: אלא אמר רבא וכו' ישיבת סוכה עלי. כדאמרן דבישיבת סוכה עלי קאסר חפצא עליה: ובשבועה שלא אשב. קאסר נפשיה מן חפצא והא לא מצי למיעבד דמשועבד הוא למצוה ולהכי לא חיילא עליה שבועה: יכול יהא חייב. קרבן שבועה:

הר"ן מסכת נדרים דף טז עמוד ב

אמר רבא וכי מצות ליהנות נתנו - רבא לאו אטעמיה דאב"י מקשה דודאי שפיר קאמר אלא אלישניה דאי אמר הנאת סוכה עלי יושב בה ישיבה של מצוה דמצות לאו ליהנות נתנו [...]

וא"ת ואפילו כי אמר ישיבת סוכה עלי למה אסור בישיבה של מצוה והא כיון דמצות לאו ליהנות נתנו הרי אינו נהנה מן הסוכה כלל תירצו בתוספות דמ"מ כיון שאסר ישיבתה עליו אף על פי שאין לו בו הנאה חל ולפי זה אמר קונם זריקת צרור לים עליו אסור אף על פי שאין לו בזריקתו הנאה אסור לזורקו מיהו דוקא במפרש ישיבת סוכה או זריקת צרור אבל באומר קונם סוכה עלי קונם צרור זה עלי יושב ישיבה של מצוה וזורק אותו צרור שנאסר בו לים אם רצה דמסתמא לא אסר על עצמו אלא הנאה בלבד דהא מקדיש בהמתו אסרה עליו ועל כל העולם ואפ"ה אינה אסורה בנגיעה הכא נמי איסור סתם אכילה והנאה משמע אבל כל שפירש לאסור על עצמו אפילו נגיעה חייל

טו: ר"ן

ואלו מותרין פרק שני נדרים

רש"י

הלך: האומר לאשה קונם שאני משמשך הרי זה בבל יחל דברו: והא דמשתעבד לה מדאורייתא דכתיב ישארה כסותה ועונתה לא יגרע דבאומר הנאת תשמישך עלי והא לא קא ניחא ליה בתשמיש דאמר רב כהנא יתשמישי עליך כופין אותה ומשמשותו דשעבודי משעבדת ליה הנאת תשמישך עלי אסור שאין מאכילין לו לאדם דבר האסור לו:

ומפרקינן באומר הנאת תשמישך עלי כלומר דאי לאסר גופיה עילוי ה"נ דלא מני עביד דמדאורייתא משעבד לה והוי כאסר נכסי חברו על חברו אבל הכא באומר הנאת תשמישך עלי עסקינן שהוא אסר על עצמו תשמישה ולאסור על עצמו הרשות בידו וכדרכ כהנא דאמר שהאשה יכולה לאסור הנאת תשמיש בעלה עליה וכיון

דנדרא משכח רווחא חייל וממילא פקע שיעבודא. וא"ת והא האי נדרא דרבנן הוא דהנאת תשמיש לית בה ממשא וליכא למימר דבאומר קונם גופך עלי מתשמיש עסקי' דהא דומיא דשאני יסן שאני מדבר קמני לה ואוקמא רבינא [ע"ה] אבל יחל מדרבנן וכיון דמדרבנן בעלמא הוא היכי חייל נדרא דייליה דליתיה אלא מדרבנן בעלמא לאפקועי מנות עונה ומנות פריה ורביה י"ל כיון דנדרא מיהא חייל ממילא פקעי להו הנך מנות דחכמים מתנין לעקור דבר מן התורה בשב ואל תעשה. וא"ת וכי אמר הנאת תשמישך אמאי מתסר והא מנות לאו ליהנות ניתנו יש לומר דכי אמרינן מנות לאו ליהנות ניתנו ה"מ לומר שאין קיום המנות חשוב הנאה אבל מ"מ אי מתהני גופיה בהדי דמקיים מלוא הנאה מקרי ומשום הכי אמרינן בפ' ראוהו ב"ד (ר"ה דף כח.) הנדר הנאה מן המעיין טובל בו צימות הגשמים אבל לא צימות החמה: **ברתני** קרבן לא אוכל לך הא קרבן שאוכל לך לקרבן לא אוכל לך מוסר. משום דכי אמר קרבן לא אוכל לך

Les mots du jour à apprendre :

Il a posé la question	אוֹתְבָה
Il lui a contredit / il l'a installé	אוֹתְבִיה
Réponds ! / Pose ! (imp.)	אוֹתִיב

Programme du lundi

L'étude aujourd'hui est dédiée pour la Réfoua Chéléma de

Chimon ben Juliette

Etudier rapidement la Guemarra suivante avec les Rachi indiqués

ראוהו בית דין פרק שלישי ראש השנה כח.

בכור וקא מערבב קלא קמ"ל אמר רב יהודה בשופר של עולה לא יתקע ואם תקע יצא ^{טו} בשופר של שלמים לא יתקע ואם תקע לא יצא מ"ט עולה בת מעילה היא כיון ^{טז} דמעל בה נפקא לה לחולין שלמים דלאו בני מעילה נינהו איסורא הוא דרכיב בהו [ולא נפקי לחולין] מתקיף לה רבא אימת מעל לבתר דתקע כי קא תקע באיסורא תקע אלא אמר רבא אחד זה ואחד זה לא יצא הדר אמר ^{יז} אחד זה ואחד זה יצא ^{יח} ימצות לאו ליהנות ניתנו אמר רב יהודה ^{יט} בשופר של ע"ז לא יתקע ואם תקע יצא ^כ בשופר של עיר הנדחת לא יתקע ואם תקע לא יצא מ"ט עיר הנדחת כתותי מיכתת שיעוריה אמר רבא ^{כא} המודר הנאה מחבירו מותר לתקוע לו תקיעה של מצוה המודר הנאה משופר מותר לתקוע בו תקיעה של מצוה ואמר רבא המודר הנאה מחבירו מזה עליו מי חטאת בימות הנשמים אבל לא בימות החמה ^{כב} המודר הנאה ממועין טובל בו

העומדים צבור ילאו: של עולה. ותלשו מחיים דלילו לאחר זריקה אין מעילה לא בעורה ולא בקרניה שהכל לכהנים כדאמרין במנחות (דף סג.) ובזבחים (סו.) נאמר לו יהיה בעולה [ויקרא ז] ונאמר לו יהיה באשם [שם] מה אשם עלמותיו מותרין אף עולה עלמותיה מותרין: שלמים לאו בני מעילה נינהו. דאין מעילה בקדשים קלים אלא באימורים ולאחר זריקה כשהוצרכו לחלק גבוה: לא ליהנות ניתנו. לישראל להיות קיומם להם הנאה אלא לעול על אוריהם ניתנו: בשופר של ע"ז. ששימשו בו לע"ז ונאסר בהנאה כדתניא במסכת ע"ז (דף נא:) אבד תאבדון את כל המקומות ^{כג} בכלים שנשתמשו בהן לע"ז הכתוב מדבר: ואם תקע ילא. דמנות לאו הנאה נינהו: כסופי מיכתת שיעוריה. דהא לשריפה קאי וכשרוף דמי ושופר בעי שיעור כדאמרין לעיל (דף ס:.) כדי שיאחזנו בידו ויראה לכאן ולכאן: מותר לתקוע לו. טעמא דכולהו משום דמנות לאו ליהנות ניתנו: חבירו מזה עליו בימות הגשמים. שאין כאן אלא הנאת קיום המנוה ומנות לא ניתנו ליהנות: אבד לא בימות החמה. דאיכא הנאת הגוף:

Etudier la Chita du Rachba dans sa définition du principe.

חידושי הרשב"א מסכת נדרים דף טו עמוד ב

[...] ופרקינן אלא באומרת הנאת תשמישך עלי וכדרב כהנא כו', ומיהו אכתי קשיא לי אפי' לאוקמתין דאוקימנא באומר הנאת תשמישך עלי דהא מצווה הוא במצות עונה ומצות לאו ליהנות ניתנו ומ"ש ממודר הנאה משופר דתוקע בו תקיעה של מצוה, וי"ל דמצוה זו אינה אלא מחמתה ולא מחמתו ומשום דאשתעבד לה וכיון דאמר הנאת תשמישך עלי ומחמת נדרו פקע שעבודו מינה אין כאן מצוה המחייבתו, ועדיין קשיא לי מ"מ הא איכא מצות פו"ר דרמיא עליה, ויש לומר דאינו מחוייב להקים זרע מזו דהא אפשר לו באשה אחריתי [...]

Les mots du jour à apprendre :

Elle va	אָזיט
Elle a été vendue	אָזדבֿנא
A tremblé	אָזדעָזעה

Programme du Mardi - Mercredi

L'étude aujourd'hui est dédiée pour la Réfoua Chéléma de

Chimon ben Juliette

2. Explication de la Mah'loket en le Ran et le Rachba

Quelles sont les deux explications que le Maharats H'ayout donne pour le Rachba ?

Comment le Avnei Milouim explique-t-il le Rachba ?

Programme prévu sur deux jours

מהר"ץ חיות מסכת נדרים דף טו עמוד ב

ר"ן ד"ה והא מה"ת משעבד לה וא"ת והרי מצות לאו ליהנות ניתנו י"ל דזה הוי הנאת הגוף בהדה. נ"ב אולם ברשב"א תירץ דאפשר לקיים פ"ו באשה אחרת ע"ש. ומשמע דהוא ס"ל דאף הנאת הגוף בהדה אמרינן מלל"נ. ועיין **שער המלך** ה"ל סוכה דהאריך הרבה בזה. ולשיטת הרשב"א צ"ל דהא דמודר הנאה מן המעיין דאסור לטבול בימות החמה משום שנהנה אחר עשיות המצוה ע"ש מה שהביא בשם ספר מעשה רוקח. והטעם דס"ל להנהו פוסקים דאף בהנאת הגוף בהדי' אמרינן מלל"נ. י"ל כמו שהקשה הגאון בעל טורי אבן לשיטת הר"ן חולין פרק גיד הנשה. **דבאיסור אכילה דוקא שייך פסיק רישי' ולא באיסור הנאה**. וא"כ היכא דאיכא מצוה והנאת הגוף בהדיה שוב הוי דבר שאינו מתכוון. דהרי מתכוון רק למצוה. ואף דאי אפשר דלא מתהני גופו. מ"מ במידי דהנאה ל"ש פסיק רישי'. ומפי מורי הגאון מהרא"ש מרגליות ז"ל שמעתי דפלוגתתם תליא בסברת התוס' שכ' (פסחים מ"ו ע"א) ד"ה לא תקרא לה שם. דמ"ד נדרים ונדבות אין קריבים ביום טוב. אף על פי שיש בהם אכילת אדם. מ"מ מחשיב עקרו לגבוה. ורק כהנים משלחן גבוה זכו. ומפ"כ אסור לשוחטם ביום טוב. ומ"ד קריבים ביום טוב סבר עיקר שחיטת נדרים ונדבות לצורך אדם הם ע"ש. וה"נ בזו היכי דאיכא מצוה והנאת הגוף. מאן דשרי **סבר עיקר העשיה היא המצוה** ולא ליהנות נתנו. **ומאן דאסיר סבר עיקר העשיה להנאת הגוף והמצוה באה ממילא** ובכה"ג אסור ליהנות. ועיין אבני מלואים סי' כ"ח ס"ק סמ"ך באריכות בענינים אלו ומה שהתעורר בסתירת דברי הרשב"א ואכ"מ

שולחן ערוך אבן העזר הלכות קידושין סימן כח סעיף כב

עבר ומכר איסורי הנאה וקידש בדמיהם, מקודשת

אבני מילואים (בעל 'קצות החושן') סימן כח ס"ק ס

וקידש בדמיהן מקודשת. ודעת רש"י פ"ד דע"ז [נד, ב] דהדמים אסורין למחליף ע"ש] **ובמשנה למלך** פ"ה מאישות (ה"א) כתב דלשיטת רש"י ודאי לכתחלה אסור לקדש בדמיהן וכדאי' בנדרים פ' השותפין [מז, ב] הני מילי לכתחלה אבל בדיעבד שפיר דמי אלא היכא דעבר וקידש דהי' ראוי לומר שיחזור ויקדשנה כי היכא דלא להתנהי מקידושין ע"י הדמים דאסורין למחליף בזה הוא דמחלק רש"י בין קידושי אשה לשאר הנאות וכמ"ש תוס' [חולין ד, ב והרא"ש] ספ"ב דקידושין או משום דלא אסור ליקח בעד הדמים אלא פירות וכלים שהוא הנאה הניכרת אבל הנאת אשה אינו ניכר או משום מצות פ"ו ע"ש וראיתי שכתב עלה הרב המגיה ז"ל מכאן מוכח דס"ל לרב המחבר דהא דאמרינן מצות לאו ליהנו' נתנו **היינו דוקא בדיעבד אבל לכתחלה מיהא אסור** וכן דעת מוהר"מ די בוטון בתשובה אבל הרב כנה"ג ב"ד סי' כ"ח חולק בזה. [...]

אלא דאפי' נימא דקידושי אשה מצוה אפ"ה אסור לכתחלה לקדש באיסורי הנאה **דכל דמתהני גופו בהדי מצותו אסור וכמ"ש הר"ן** בנדרים (דף ט"ו) ז"ל וא"ת וכי אמר הנאת תשמישך עלי אמאי מתסר

הא מצות לאו ליהנות נתנו י"ל דכי אמרינן מצות לאו ליהנות נתנו הני מילי שאין קיום המצוה חשיב הנאה אבל מכל מקום כי מתהני גופי' בהדי דקיים מצותו הנאה מיקרי ומש"ה אמרינן בפ' ראוהו ב"ד (דף כ"ח) הנודר מן המעיין טובל בו בימות הגשמים אבל לא בימות החמה עכ"ל וה"נ קידושי אשה הוי הנאת גופו בהדי מצותו

אמנם בחידושי הרשב"א (פ"ק) [פ"ג] דסוכה (דף ל"א) בהא דאמר רבא מצות לאו ליהנו' נתנו ז"ל ואף על גב דמתהני בעשיית המצוה שמקבל שכר בעה"ז ובעה"ב לא חשיב איסור באיסורי הנאה אלא כשנהנה בגופו של איסור אבל כל שאינו נהנה מגופו אלא שגורם לו הנאה וריוח ממקום אחר אינו הנאה מן האיסור וכדרך שאמרו במודר הנאה ממעיין שטובל בו בימות הגשמים שאינו נהנה בגוף המים ואף על פי שגורמת לו טבילה זו לעלות מטומא' לטהרה ומכשירתו לכמה דברי' לית לן בה וכן הא דאמר רבא חלצה בסנדל של ע"א דאם חלצה חליצתה כשיר' דמצות לאו ליהנות נתנו ואף על גב דמרווחא טובא בהאי חליצה לא חשיבא הנאה באיסור עכ"ל. וא"כ קידושי אשה לא גרע מחליצה דאע"ג דמרווח טובא בקידושי אשה אין זה חשוב הנאה באיסור וכמו כן בפ"ג דעירובין (דף ל"א) גבי עירוב בבית הקברות כו' דכ"ע מצות לאו ליהנות נתנו והכא בהא קמפלגי מ"ס אין מערבין אלא לדבר מצוה וע"ש דמערבין לדבר מצוה היינו ללכת אל בית המשתה וא"כ אית לי' הנאת גופו ואפ"ה לא ליהנות נתנו דהריוח בא לו אח"כ

אך קשה בהא דאמרו שם מערבין אפי' לדבר הרשות ואסור להניח בבית הקברות ואמאי דהא אכתי גוף העירוב מצוה היא וכמו נודר מן המעיין דטובל בימות הגשמים ואעפ"י שטבילתו מכשרתו לכמה דברים וגם טבילה בזמנ' אינה מצוה ואפ"ה כיון שאינו נהנה מגופו של איסור הנאה מותר וא"כ מ"ש בעירוב דאסור באיסורי הנאה למ"ד מערבין לדבר הרשות, וכן בשוחט בסכין של עכו"ם דאסור בבהמה מסוכנת וכמבואר פ"ק דחולין (דף ח') ומ"ש מטבילה באיסורי הנאה דג"כ באה לו הנאה אח"כ וכמ"ש הרשב"א ואף על גב שטבילה בזמנה אינו מצוה וצ"ע

ומדברי הרשב"א בחידושי בנדרים מבואר דס"ל דמצות לאו ליהנות נתנו דאפי' היכא דמתהני גופו בהדי מצוה נמי שרי ע"ש (דף ט"ו) גבי הנאת תשמישך עלי שהקשה דהא מצות לאו ליהנות נתנו ותיירץ משום דזה המצוה אינו אלא משום דידה דמשעבד לה ע"ש ומבואר דמצוה דידי' אפי' כי מתהני נמי גופו בהדי מצוה מותר דהא גבי הנאת תשמישך עלי איכא הנאת גופו בהדי מצוה וכמ"ש הר"ן

אולם מ"ש הרב המגיה דבתוס' ר"פ השוכר ד"ה בדמיהן מבואר לאו משום דלית בי' שו"פ אלא משום דאסור מן התורה ליהנות ע"ש, כבר כתבנו בס"ק נ"ו דמשום דאסור מן התורה לא פקעי קידושין דנהי דעבד איסורא אבל בדיעבד ודאי מהני וביאור דברי תוס' שם מבואר באורך ושם יבואר דאע"ג דקידושי אשה מצוה ולא ליהנות נתנו כיון דליף קיחה קיחה משדה עפרון כל כסף שאינו ראוי לקנות שדה אינו ראוי לקנין קידושי אשה וכמ"ש שם בכוונת תוספות

וראו להתבונן בדברי הרשב"א בחידושי ל"סוכה שכתב בהא דאמר רבא מצות לאו ליהנות ז"ל ואף על גב דמתהני בעשיית מצוה שמקבל שכר בעה"ז ובעה"ב כו' כל שאינו נהנה מגופו אלא שגורם לו הנאה וריוח ממקום אחר אינו הנאה מן האיסור כו' ואף על גב דמרווחא טובא בהאי חליצה לא חשיבא הנאה באיסור, **ונראה דסותר למ"ש הרשב"א בחידושי לנדרים** גבי הנאת תשמישך עלי דמשמע דאפי' איכא הנאת גופו בהדי מצותו נמי מותר

וראיתי בשער המלך [פ"א משופר] שהקשה לדעת הרשב"א דס"ל דאפי' הנאת גופו בהדי מצוה שרי אם כן נודר מן המעיין בימות החמה דאסור אמאי אסור כיון דמותר ליהנות בהדי מצוה, וע"ש שכתב בשם ספר הרוקח שכתב בשם המאירי ז"ל ומיהו יש פי' אחר במצות לאו ליהנות נתנו שאף על פי שבשעת קיום המצוה איכא הנאת הגוף אין בכך כלום **ובלבד שלא יהנה אחר עשיית המצוה** כגון הנודר מן המעיין דאסור לטבול בו בימות החמה מפני שאחר שנטהר נהנה אחר עשיית המצוה ולפ"ז מותר לסכך באיסורי הנאה מחודשים עכ"ל ע"ש

ולפ"ז ניחא דהוצרך הרשב"א ליישב דלא תיקשי במה שיש לו שכר בעה"ז ובעה"ב דנהי דמותר הנאת גופו בהדי מצוה אבל אח"כ אין לו ליהנות וכמו בנודר מן המעיין בימות החמה אלא דאי נימא דס"ל להרשב"א כדברי המאירי א"כ אכתי תיקשי נודר מן המעיין בימות החמה אמאי אסור דהא מותר ליהנות בהדי מצוה והנאה דאח"כ אינו אלא גורם וכמו בחליצה ואפשר דגבי נודר מן המעיין דאיכא הנאת גופו בהדי מצוה ונמשך זו ההנאה גם אח"כ אין זה גורם אבל גבי חליצה דבשעת מצוה ליכא הנאה כלל אלא שגורם לו המצוה הנאה אח"כ אינו אלא גורם ואכתי צ"ע

והנה ז"ל הרשב"א בחידושי לנדרים (טו, ב) וז"ל ומיהו אכתי קשיא לי אפי' לאוקימתא דאוקמי באומר הנאת תשמישך עלי דהא מצווה הוא במצות עונה ומצות לאו ליהנות נתנו כו' וי"ל דמצוה אינו אלא מחמתה ולא מחמתו ומשום דאשתעבד לה וכיון דאמר הנאת תשמישך עלי ומחמת נדרו פקע שעבוד' מיני' אין כאן מצוה המחייבתו ועדיין קשיא לי הא איכא מצות פריה ורבי' דרמי' עלי' וי"ל דאינו מחויב להקים זרע מזו דהא אפשר באשה אחריתי עכ"ל

ובשער המלך פ"א משופר הקשה מהא דאמרינן דמודר הנאה מחבירו מותר לתקוע לו תקיעה של מצוה אף על גב דאפשר לו לשמוע מאיש אחר ואפ"ה שרינן מטעמא דמצות לאו ליהנות ניתנו וכתב דטעמא משום דאין דעת הנודר לדבר מצוה ולא משום דמצות לאו ליהנות ניתנו ע"ש וקשה דהא בכמה דוכתי בש"ס משמע דאמרו טעמא דמצות לאו ליהנות ניתנו ואף על גב דאפשר (בארץ) [באחר] בהא דאמרו מכסין בעפר עיר הנדחת משום דמצות לאו ליהנות ניתנו או בלולב של איסור הנאה או בהא דאמרו מערבין בבית הקברות משום דמצות לאו ליהנות ניתנו אף על גב דאפשר שלא ע"י איסור הנאה או בחליצת סנדל של ע"א וכיוצא טובא דאפשר באחר **ולכן נראה לענ"ד דודאי היכא דליכא הנאת גופו בהדי מצוה ודאי נפיק בי' מצותו אף על גב דאפשר ע"י אחר כיון דמצות לאו ליהנות ניתנו** וא"כ כיון שאין בו משום איסור הנאה ודאי מותר ואפילו לכתחלה כיון שאין לו שום הנאה רק הנאת מצוה ומצות לאו ליהנות ניתנו אלא היכא דאיכא הנאת גופו בהדיה כמו בהאי דתשמישי עליך ואגב מצותו אנו מתירין הנאת גופו ובזה כיון דאפשר לעשות המצוה באחר ודאי אסור הנאת גופו ומש"ה משום מצות פ"ו אינו מותר בהנאת גופו אגב מצותו כיון דאפשר לעשות מצוה באחרת ובר"פ כל שעה [פסחים כא, ב] ולא יסיק בו תנור וכירים פשיטא סד"א הואיל ואין ביעור חמץ אלא שריפה סד"א ליתנהי בהדי מצוה קמ"ל דלא והיינו משום דאפשר לקיים מצותו ושלא יהנה בו להכי אסור וכמו כן היכא דאפשר שלא יהנה הנאת גופו ולעשות מצותו באחר אסור לו ליהנות הנאת גופו אבל כל הני דבש"ס דאין לו הנאת גופו רק מה שמקיים מצותו וזה אינו הנאה כלל דמצות לאו ליהנות ניתנו א"כ אפי' דאפשר באחר נמי שרי כיון דמצוה לאו הנאה הוא וזה נכון ויתיישב בזה מה שהקשה בשער המלך לדעת הרשב"א הא דאמרו בר"ה (דף כ"ח) במודר הנאה מחבירו דמזה עליו בימות הגשמים אבל לא בימות החמה ונודר מן המעיין טובל בימות הגשמים אבל לא בימות החמה וכיון דשרי הנאת גופו בהדי מצותו אמאי אסור בימות החמה ולפי מ"ש ניחא דמודר הנאה אינו מזה בימות החמה דאפשר הזאה ע"י אחר ובימות הגשמים דליכא הנאת גופו רק הנאת מצות הזאה ומצות לאו ליהנות ניתנו וכן בנודר מן המעיין כיון דאפשר במי מערה מש"ה אסור הנאת גופו בימות החמה ודו"ק ולפ"ז בהאי דמאירי במסכך באיסורי הנאה נראה דאסור אפי' לדעת הרשב"א דמתיר הנאת גופו בהדי מצוה כיון דאפשר בסכך היתר

Les mots du jour à apprendre :

Est tombée en arrière	אָדָקְרָה
Il a mis en garde	אָזְהַר
Il l'a mis en garde	אָזְהַרְיָהּ

Programme du jeudi

L'étude aujourd'hui est dédiée pour la Réfoua Chéléma de

Chimon ben Juliette

1. Din du Limoud Hatorah concernant ce principe

ר' אברהם מן ההר מסכת נדרים דף מח עמוד א

ספרים. ספרי תורה נביאים וכתובים, כדתי בבבא בתרא כופין בני העיר לקנות להם ספרי תורה נביאים וכתובים שכל אלו מבני העיר הם ואין לאחר חלק עמהם. ואיכא מאן דמקשה והיאך נאסרי

לקרות בספרים, והלא מצוה היא ומצוות לאו ליהנות ניתנו. ולא קושיא היא, דלא שייך טעמא דמצוות לאו ליהנות אלא במצוה שהיא תלויה במעשה, שכשאדם עושה אותה אינו מתכוין לדבר הנאה, שאינו עושה אותה להנאת גופו אלא לעשות מה שנצטווה מאת השם, כמו שפירשנו באלו מותרין. אבל מצות לימוד, שהוא ענין ציור הלב וידיעת האמת, עיקר הצינוי הוא כדי לצייר האמת ולהתענג וליהנות במדע לשמח לבבו ושכלו, כדכתיב פקודי י"י ישרים משמחי לב. ומשום הכי אבל אסור לקרות בתורה ובנביאים ובכתובים, מפני שהם משמחים לבו על כרחו. הילכך לא שייך למימר במצות תלמוד דלא ניתן ליהנות, שעיקר מצותו היא ההנאה והתענוג במה שמשיג ומבין בלימודו. הילכך כשהדירו זה את זה או הדיר זה את זה אסור לקרות בספר האוסר, שהרי על כרחו מגעת לו הנאה מממונו. ואיכא מאן דמתרץ [דאי בעי פטר נפשיה] בק"ש שחרית וערבית

שולחן ערוך יורה דעה הלכות נדרים סימן רכא סעיף יא

אם אסר ספרו על חבירו, אסור לנאסר ללמוד בו

שם סעיף יג

המודר הנאה משופר, מותר לתקוע בו תקיעה של מצוה. המודר הנאה ממעין, טובל בו טבילה של מצוה בימות הגשמים, אבל לא בימות החמה (כפול סי' רי"ז סכ"ו)

קצות החושן סימן עב ס"ק לד

עוד יראה לענ"ד דשואל ספר אינו בדין שואל מטעם אחר, והוא משום דכיון דקי"ל (ר"ה כח, א) מצות לאו ליהנות ניתנו ומהאי טעמא במודר הנאה מותר ללמדו מקרא (עיין נדרים לה, ב) ומותר לתקוע תקיעה של מצוה (ר"ה שם), וא"כ שואל ספר לא הוי נהנה. ואף על גב דכתב ביו"ד סימן רכ"א (סעיף י"א) דאם אסר ספרו על חבירו אסור לנאסר ללמוד בו, היינו מטעמא שכתב שם בט"ז (סק"מ) וש"ך (סקנ"ה) דכיון דאין משאילין ספרים מפני שמקלקלין ויש לו להשכיר ספרו וזה לומד בו בחנם הוי הנאה ע"ש, ולענין שואל נראה דלאו הנאה היא, דבפרק השואל (ב"מ דף צ"ו ע"א) בעי שאלה ליראות בה מהו ממונא בעינן והא איכא או דלמא ממונא דאית ליה הנאה מיניה בעינן וליכא, והכא נמי כיון דמצות לאו ליהנות ניתנו לית ליה הנאה מיניה. וגבי שאלה ליראות בה עלה בתיקו ופסקו דפטור וכמבואר בשו"ע סימן שמ"ו (סעיף י'), וא"כ הכא נמי פטור דבעינן שיהיה הנאה מיניה דשאלה עצמה וכיון דמצוות לאו ליהנות אף על גב דאית ליה הנאה שאינו נותן השכר הו"ל כשאלה ליראות בה ודו"ק

נתיבות המשפט ביאורים סימן עב ס"ק יז

[...] ובספר קצות"ח ס"ק ל"ד כתב לפטור שואל ספר מטעם דמצות לאו ליהנות ניתנו, והוי כשאלה ליראות בה דמבואר בסימן שמ"ו [סעיף י'] דפטור דממונא דאית ליה הנאה מיניה בעינן, ע"ש. ואשתמיטתיה מ"ש הט"ז ביו"ד סימן רכ"א ס"ק מ"ג דתלמוד תורה ליהנות ניתן, ע"ש. ועוד, דהא יכול ללמד מתוכו לאחר בשכר, דהא ודאי מודה הוא בשואל ספר שאינו של תורה דמיקרי ממונא דאית ליה הנאה מיניה דהוי כמשתמש בגוף החפץ, רק בלימוד תורה סובר דלאו ליהנות ניתנה, ולימוד בשכר ודאי ליהנות הוא. משא"כ ליראות לא נחשב הנאה בגוף החפץ, ולכך אפילו השואל משכירו לא חשיב שואל (ונתחייב) [להתחייב] באונסין. ועוד, דהא יכול להשכירו לאחר בתוך ימי שאלה במקום דלא שייך גביה אין השואל רשאי להשאיל, כגון שילמוד בביתו דלא שייך שיבריחם או לאחד מבני ביתו כמבואר שם [סימן שמ"ה בהג"ה]

Les mots du jour à apprendre :

Sont allés	אָזל
Endommager	אָזיק
Il a endommagé	אָזיק

Biographies:

מהר"ץ חיות – מבוא לתלמוד - Maharats H'ayout

Rabbi Tsvi Hirsh H'ayout est né en 1805 en Galicie. Il est reconnu comme un génie depuis sa tendre enfance. Il étudie avec les grands Rabbanim de sa ville à Brody, tandis que son père lui enseigne les langues et matières profanes. A 22 ans, il est déjà nommé Rav de la ville de Zolkiev (Galicie), et est alors souvent confronté aux idées du courant réformiste. Il décèdera prématurément en 1855 à l'âge de 50 ans, trois ans après avoir été nommé au poste prestigieux de Rav de Kalish en Pologne.

Reconnu comme l'un des plus grands érudits talmudiques galiciens, il est surtout connu pour son ouvrage Mevo Hatalmud (Introduction au Talmud), qui sert à la fois de commentaire et d'introduction. Il est également connu sous le nom de son ouvrage le " Maharatz Hayout ", un des rares commentaires inclus dans le dos de l'édition de Vilna.

ר' אברהם מן ההר – Rabbi Avraham Min Hahar

Rabbi Abraham ben Yitsh'aq de Montpellier, également connu sous le nom de Rabbi Avraham min haHar (lit. "Abraham de la montagne") est un Richon du 13ème siècle (mort en 1315) est un commentateur d'une grande partie du Talmud, mais une partie seulement nous est restée. Il a vécu dans la ville de Montpellier, en Provence. Vers la fin de sa vie, il s'installe à Carpentras et devient membre du Beth Din de Rabbi Mordechai ben Josepha, (auteur de Shaarei Nedarim).

Il était contemporain et ami du Meiri. Il a été un des adeptes de l'approche Halah'ique du Rambam, expliquant souvent des passages talmudiques selon les conclusions halakhiques codifiées par Maïmonide.

Liste des 54 Sougiot étudiées sur Matmidim

Sougiot de Brah'ot			Sougiot sur les H'aguim
1. Birkot Hatorah 2. Choméa Kéoné 3. Arévout 4. Kavana dans le Chema 5. Position pour le Chema 6. Méah Brah'ot 7. Amen Yetoma 9. Les quantités pour les Brah'ot 10. Les Brah'ot de consommation 11. Brah'a Chééina Tsrh'a 12. Ikar Vétafel 13. Mééin Chaloch 14. Brah'a sur un interdit 15. Anigrone	17. Birkat Hageufen 18. Natei Inchei 19. Birkat Haréah' 22. Les jus 23. Trima 24. Pat Kisnin (1) 25. Pat Kisnin (2) 26. Les Apéritifs 27. Zimoun (1) 28. Zimoun (2) 29. Zimoun (3) 30. Zimoun (4) 31. Zimoun (5) 32. Tefilat Haderekh 33. Birkat Hagomel	34. Birkat Hagomel (2) 38. Chéhéh'éyanou sur un nouveau fruit 39. Chéhéh'éyanou sur un nouveau Keli 40. Chéhéh'éyanou sur les Mitsvot 41. Hatov Véhamétiv sur le vin 42. Cheva Brah'ot (1) 43. Cheva Brah'ot (2) – Panim H'adachot 46. Birkat Halevanah 47. H'azarat Hachats' (1) 48. H'azarat Hachats' (2) 49. H'azarat Hachats' (3)	Hanouka 8. Emplacement de la Hanoukia 44. Ner Ich oubeto 45. Ner Ich oubeto (2) Pourim 16. Michloah' Manot et Matanot Laevyonim Pessah 20. Biour H'amets Sefirat Haomer 21. Un seul grand compte Roch Hachana 35. Les trois Livres Soukot 36. Mitstaer
Sougiot générales			
37. Bal Tossif 50. Tokh Kédé Dibour 51. Ein Chaliah' Lidvar Avera (1) 52. Ein Chaliah' Lidvar Avera (2)	53. Mitsva bo yoter Mibichlough'o 54. Mitsvot lav lihanot nitanou		

Bon Limoud sur Matmidim !